

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor: Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum Sokol Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa: Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3, 8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 26. NOVEMBER 1973 • POSTFACH, 3, 8027 ZÜRICH, (SCHWEIZ) Nr. 47 • PREIS S. FR. 1.00

Dohoda Praha-Bonn přes Moskvu

Těsně než šel následující článek do tisku, přišla zpráva, že cesta Willyho Brandta do Prahy, k níž mělo dojít 28. listopadu za účelem podepsání smlouvy Praha — Bonn, byla opět, tedy už potřetí, odložena. Tentokrát na žádost Prahy. Příčinou jsou — východní Němci. Vláda NDR se opět postavila proti faktu, aby západní Německo bylo diplomatickým zástupcem západního Berlína. Zřejmě bude muset opět zasáhnout Moskva — a napravit východním Němcům hlavu . . .

Pozn. red.

V nejbližších dnech měl do Prahy přijet německý spolkový kancléř W. Brandt, aby podepsal smlouvu mezi ČSSR a NSR, která by upravila poválečný vztah mezi oběma státy a umožnila navázání diplom. styků. Mezinárodněprávně by tak byla učiněna tečka za Mnichovskou dohodou z r. 1938.

Jednání o této smlouvě byla skutečně diplomatickým marathodem a vlekla se řadu let. Po parafování smlouvy 20. srpna t. r. bylo již připraveno její podepsání, ale Brandt v poslední chvíli svojí cestu do Prahy odřekl — když se vyskytl problém konsulárního zastupování západoberlinských právnických osob budoucím německým konsulem v ČSSR, (jak známo, čtyřmocenská dohoda o Berlíně přikla NSR právo zastupovat diplomaticky západní Berlín, které ČSSR popíralo.) Otázka byla nakonec vyřešena nikoli jednáním mezi zástupci Československa a NSR, ale při návštěvě západoněmeckého ministra zahraničí Schella v Moskvě.

Uzavření smlouvy je nutno opravdově uvítat. Řeší otázku mnichovské dohody, kterou pražští neostaliniisté léta používali jako strašáka ve své demagogické kampani proti NSR. Připomeňme v této souvislosti, že invase v

r. 1968 byla motivována (samozřejmě nepravdivým) ohrožením "západní hranice socialistického tábora" údajnými revanšistickými a militaristickými plány NSR. Také smlouva o dočasném pobytu sovětských vojsk v ČSSR ze října 1968 tak byla v projevech signatářů odůvodněna.

Pro Československo má uzavření smlouvy nejen tento význam. Otevírá možnosti především intenzivnějších hospodářských styků. Je nutno v této souvislosti připomenout, že zatím co SSSR sám již v r. 1955 své styky s NSR (tehdy ještě reprezentovaným Adenauerem) upravil a profitoval z nich, ostatním východoevropským státům to nebylo dovoleno. — licet Iovi, non licet bovi", (co je dovoleno bohovi, není (co je dovoleno hohovi, není dovoleno volovi). Jedině Rumunsko se na moskevské direktivy neohlíželo a v r. 1967 diplomatické styky (a následovně i hospodářské) navázalo.

Navázáním diplomatických styků mezi ČSSR a NSR by se také otevřela cesta k úpravě vztahů mezi NSR a Maďarskem a Bulharskem, které byly blokovány vleklým vyjednáváním s ČSSR. Smutnou skutečností na této potěšitelné události je okolnost, že sporné otázky dohody nebyly vyřešeny v jednáních mezi oběma státy, ale že rozhodující slovo měla Moskva. Ať už to byly její výhrady, které podepsání odhalovaly, nebo obstrukce domácích dogmatiků (podporovaných jejich názorovými spřízněnci z NDR), jisté je, že pokyn podepsat přišel odtamtud. ČSSR, jako obvykle, teprve potom směla vystoupit jako suverenní stát.

ph

Teror nebo diplomacie?

Poslední jedenáctidenní cesta zahraničního ministra Henryho Kissingera byla jednou z neaktuálnějších a diplomaticky nejdůležitějších, jakou kdy doposud vykonal. Nejdůležitějším úsekem z ní pak byla snaha o zastavení palby na Středním Východě, což se mu z valné části podařilo. Nyní se postupuje v jednání podle šesti hlavních bodů, které byly výsledkem jeho úsilí.

V Pekingy pak připravil podmínky k dalšímu americko-čínskému prohloubení styků, čehož výsledkem bude asi navázání plných diplomatických styků. Japonsko navštívil pak za kritické situace nedostatku paliv, který hrozí ohromit hospodářskou situaci Japonska, což by nakonec nebyla situace, která by se týkala pouze Japonska. Návštěva Jižní Koreje potom měla za účel jednání o bezpečnosti v Tichomořské ob-

lasti a o americko-jihokorejské vojenské spolupráci.

Nejdůležitější význam bude mít pro budoucnost pravděpodobně zastávka v Pekingu, poněvadž jistě představuje krok kupředu v americko-čínských stycích, k definitivní spolupráci snad zbývá jedině řešení otázky Tajvanu — jejíž důležitost byla však v poslední době značně omezena. Při jednáních v Pekingy byla ještě také zdůrazněna platnost t. zv. Šanghajského komuniké, ve kterém se také praví, že "Čínská lidová republika a Spojené státy budou dbát o to, aby žádný stát nezískal v Ási a v Tichomoří hegemonii. Žádný stát — včetně Sovětského svazu".

Při poradách Kissingera v Japonsku prý tento vyjádřil plně pochopení pro obtížnou situaci, ve které se Japonsko jako konsument arabských naftových produktů z 80% nalézá. Není zatím jisté, co

ono "pochopení" bude znamenat v praxi a jsou obavy, zda-li i Japonsko nepodlehne arabskému teroru a politickému vydírání.

Na Středním Východě pak v těchto dnech dochází k výměně válečných zajatců, po jejímž skončení pak budeme moci teprve posoudit, zdali budou úspěšná i další jednání co se definitivního urovnání arabsko-izraelského konfliktu týče. I ty se budou však konat pod tlakem dále existujícího teroru a hrozeb arabského světa, že bude přerušena dodávka nafty nejenom všem těm, kdo jsou na straně Izraele, ale dokonce i těm státům, které nejsou na straně arabské.

V praxi to znamená, že nebude v tomto případě respektována ani neutralita jednotlivých států. A to je myslíme opravdu porážka t. zv. světové diplomacie — hlavně organizace Spojených národů.

ZVĚDAVOST NA SEINĚ

Francouzský senát zveřejnil stopatnáctistránkovou studii o tom, že vláda odposlouchává denně jeden až pět tisíc telefonických hovorů, převážně ilegálně, to jest bez soudního příkazu. President Pompidou a členové jeho kabinetu prý soustavně odmítají spolupracovat při vyšetřování v této věci, čímž hrozí mezi vládou a senátem vypuknout konflikt.

Francouzská vláda připustila už před několika měsíci, že soustavně dává odposlouchávat určité telefony, že však tak činí pouze v případech, kdy je ohrožena národní bezpečnost. Naproti tomu senátní studie říká, že toto vládní odposlouchávání telefonních rozhovorů je využíváno k politické špionáži a dokonce vydírání, a že to vládu ročně stojí deset až patnáct milionů dolarů.

Senátní vyšetřovací výbor (ten francouzský) má jedenadvacet členů, příslušníků všech politických stran výjma vládních gaullistů, kteří odmítli s výborem něco mít společného. Odtud ta snadná a většinou jednohlasá kriti-

ka presidenta a vlády. Výbor má těžký život: Pompidou a jeho ministři nekooperují při vyšetřování, — podle právě zveřejněné studie: "kladou vyšetřovacímu výboru do cesty všechny možné překážky". Výboru byl odmítnut přístup a inspekce budovy, v níž je odposlouchací vládní ústředna, která je řízena několika ministerstvy, a prezident ani neodpověděl na protestní dopisy výboru. Ministři: spravedlnosti, vojenství a vnitra odmítli vyprávět před výborem, protože jim to zakazuje zákon o bezpečnosti země. Celá řada soudců a vysokých úředníků prohlásila, že nemohou vypovídat, neboť jim to bylo vlá-

dou zakázáno. A také dopis, který senátoři poslali prezidentovi Pompidou, o tom, že "tradiční práva parlamentu byla porušena a dochází ke konstitučnímu konfliktu" — zůstal bez odpovědi.

Jak všechno dopadne, se neví. V senátě se teď ozývají hlasy, aby se odposlouchávání legalizovalo, aby však v případech nutnosti k němu bylo vždy dáno formální soudní svolení — tedy už nikoli příkaz . . . Je to jakási snaha parlamentu o kompromis. Jak odpoví vláda, zda vůbec odpoví, je pochybné. Zřejmě pro ni platí: mlčeti zlato, a: nic se neříká tak horké, jak se to uvaří . . .

J. H.

ODEZVA SVĚTA

Hrdinský čin čs. vlády, odstranění Palachových ostatků z hrobu na Olšanských hřbitovech se dostalo v US široké publicity. Rozsáhlý článek o tom přinesl, například list Washington Star-News na první straně. •

Americká informační služba, USIA, má omezený počet míst pro muže a ženy, kteří mluví česky nebo slovensky a kteří by mohli pracovat jako průvodci na oficiální výstavě Spojených států v Československu. Máte-li zájem o takové tříměsíční zaměstnání, napište si o další informace na tuto adresu:

Exhibit Guide Recruitment Office, U. S. Information Agency, 1776 Pennsylvania Avenue, Washington, D. C. 20547.

O ČESKOSLOVENSKU

Literární měsíčník

Po roce vycházení má jediný český literární časopis — Literární měsíčník, vydávaný "novým" Svazem spisovatelů — už třetího šéfa. Původně jmenovaný Rudolf Kaičik (autor románu "Král Šumavy") údajně pro nemoc vůbec do funkce šéfredaktora nenastoupil. Zastáva ve svazu místo předsedy komise pro práci s literárními talenty. Zastupujícího šéfredaktora pak dlouhou dobu dělal Josef Rybák, vysloužilý "stranický kádr". Ted' byl šéfredaktorem jmenován Oldřich Rafaj, dosud vedoucí literárně-dramatického vysílání Čs. rozhlasu, jinak neúspěšný literární kritik.

Více dětí

V letošním prvním pololetí se v ČSSR podařilo udržet příznivý populační vývoj z loňska. V tomto období se narodilo o 12.000 dětí víc než loni. Situace se zlepšila hlavně v českých zemích.

Pracovní vlak metra

Výstavba pražského metra se stává čím dál víc prestižní otázkou režimu — i kvůli Moskvě, která na stavbu přímo dohlíží. Hlavní sovětský poradce Fjodorov zkontroloval nedávno stav: je třeba dostavět stanice Sokolovská, Muzeum, Náměstí Pavlova — Nám. Pražského povstání a Kačerov, jakož i mnoho montážních a technologických prací. První pracovní vlak má zahajovací trasou (tzv. 1 C) projet 29. prosince. Pro cestující má být trať otevřena k 1. červenci 1974.

Nová spartakiáda

Čs. svaz tělesné výchovy oznámil, že v roce 1975 — "na počest 30. výročí osvobození" — se bude konat další spartakiáda. Bude kromě hromadných vystoupení cvičenců obsahovat i sportovní hry, turistiku a jiné akce. Se zahájením nábídky a hlavně s nábojem cvičenců se má začít počátkem příštího roku.

Bez komentáře

Z Rudého práva přetiskujeme: umělecké dílo ve formě pylonu, které autor — umělecký kovář A. Habrman nazval Tři zdroje a tři součásti marxismu — bylo slavnostně odhaleno v Jihlavě před budoucím okresním výborem KSČ.

AMERICKÉ LISTY, Československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevýžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent;

ODMĚNY KOLABORANTŮM

V přítomnosti ministra kultury ČSR Milana Klusáka — zástupců Ústředního výboru komunistické strany a Svazu českých dramatických umělců předali představitelé Literárního fondu ČSR tvůrčí prémie udělené výborem sekce pro tvůrčí činnost v oblasti divadla a rozhlasu v sezóně 1972-3. Bylo odměněno celkem 173 umělců za "nová pozoruhodná dramatická díla, dramaturgie, překlady — dramaturgie, režii, scénické vytváření, scénickou hudbu, choreografii, za nejlepší výkony dirigentů, pěvců — herců a baletních umělců na scénách českých divadel." Za publicistické práce převzalo prémie pět kritiků. Chce se krátce říci, že člověk žasne, jak mnoho odměn mohlo být dáno v čase skutečného kulturního vakua v Československu.

Letecké fotogrametrie

progresivní metody při zpracovávání map, používají pracovníci oblastního Ústavu geodézie v Bratislavě při vyhotovování map centrální oblasti Vysokých Tater v měřítku 1:2000, které mají sloužit jako podklad pro urbanistické dořešení turisticky a traktivních oblastí československých velehor.

Nevyužití zásoby do oběhu

Výstavní trhy nevyužitých zásob se staly v ČSSR už tradicí. Letos jich využilo přes sto podniků, od trustů po výrobní družstva. Jejich nabídka umožňuje dalším organizacím nákup i výměnu zásob podle vystavených vzorků, technické dokumentace a nabídkových seznamů. Jde o široký sortiment surovin, polotovarů a hotových výrobků z oboru strojírenství, stavební, chemické a textilní výroby a elektrotechniky.

Delegace v Záhřebu

Delegace města Brna, vedená primátorem Vladimírem Štronem, navštívila jugoslávské město Záhřeb, kde se seznámila s činností společenských a kulturních organizací. Města uzavřela družbu a budou si pravidelně předávat zkušenosti v řízení města.

PŘÍLIŠ MNOHO INDŮ

Počet indického obyvatelstva vzrůstá počne o 13 milionů. V zemi, kde podvýživa vltšiny není prázdný pojem, je populační exploze mimořádně vážný problém. Vláda se několikrát pokusila učinit opatření pro omezení porodnosti, vždycky to dopadlo negativně. Nyní hledá vláda nový přístup k starému problému, jinou, účinnější taktiku. Takto to v minulých dnech vyjádřil ministr zdravotnictví a rodinného plánování R. K. Khadilkar: "Doufáme, že se nám podaří uspět s novou strategií. Chceme kombinovat zdravotnickou, výživovou a porodnickou péči s úsilím přesvědčit o nutnosti plánování počtu dětí v rodinách. Snížení porodnosti je pro naši zemi sociální a ekonomická nezbytnost." Úspěch tohoto nového programu závisí ovšem — mimo jiné — na financích. A tam je háček: ministerstvo žádalo sto milionů dolarů na rok 1973-4, potom svůj požadavek snížilo na jedenaosmdesát milionů a vláda nebyla s to poskytnout víc než padesát milionů dolarů. Znamená to, že je ohroženo jak provádění vasektomie, tak sterilizace, navíc sotva zbude něco peněz na propagaci programu snížení porodnosti, na osvětu, výchovu, atd. atd. V této souvislosti je zajímavé, jak široké kritiky se dostalo indické vládě za poskytnutí tak nízkých fondů na tak důležitý cíl. Prakticky celý svět vyslovil podiv nad tím, jak vláda hazarduje tam, kde největší péče a největší podpora by byly na místě. Odpovědi na tuto mezinárodní kritiku bylo nyní sdělení vlády, že oněch původních padesát milionů dolarů bude zvýšeno na jedenaosmdesát . . . Je to stále málo, ale ministerstvo pana Khadilkara prostě zastavilo výstavbu některých plánovaných zdravotnických zařízení.

Beletrie o 1968

Jihočeské nakladatelství vydalo knihu Františka Kopecského Svědomí. Dosud neznámý autor — který, podle záložky, "prožíval krizová léta jako stranický funkcionář" — líčí na 112 stranách příběh také stranického funkcionáře, jenž (opět podle záložky) "nenachází dost sil, aby se postavil proti lavině, ohrožující postavení KSČ", rozumí se v r. 1968.

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly bodrě místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

ni a skoro veškeré peníze jdou skutečně na forsírování plánovaného rodičovství.

Jiná otázka je, co na to řeknou lidé. Indie není Čína, je to dosud demokratická země, obyvatelstvo nemůže být nuceno se vůli vlády podrobit. Plánování rodičovství je věcí dobrovolnosti, tedy převážně vysvětlování, osvěty, nikoli příkazu a násilí. Citujeme ještě jednou ministra zdravotnictví a rodinného plánování, pana R. K. Khadilkara: "Na Západě existuje určitý životní standart. U nás je rozsáhlá chudoba. Nové dítě znamená pro rodinu další výdlečnou sílu. Proto se musíme plně soustředit nejdříve na celkové zvýšení životního standartu našich rodin, pustit se do problému z mnoha stran . . ."

Denně se v Indii narodí 57.000 dětí. Ročně je to jedenadvacet milionů. Indie má dnes 570 milionů obyvatel, ke konci století jich má být bilion. Zatím se rodí šestatřicet dětí na tisíc obyvatel. Do roku 1976 by to mělo být "jen" pětadvacet dětí. Samotní pracovníci ministerstva zdravotnictví, odborníci v otázce porodnosti, nejsou velcí optimisté. Říkají, že brzdou plánovaného rodičovství je jednak nevzdělanost, dále pověrčivost, předsudky a jakási nevraživost vůči používání antikoncepčních prostředků. Rodiny vítají každé další dítě taky proto, že v zemi je velká dětská úmrtnost a rodiče chtějí mít co nejvíc dětí, aby je k staru podporovaly. Strach, že se děti dospělého věku nedožijí,

nutí rodiny pořizovat si víc a víc dětí . . .

Takže víc nežli co jiného se hodlá nyní Indie soustředit na snížení dětské úmrtnosti, na zlepšení výživy, bydlení, celkové životní úrovně. Lékařské fakulty jsou doširoka otevřeny studentům. Je potřeba lékařů, kteří by v množstvích šli na venkov, kde žije osmdesát procent indického obyvatelstva, a tam nejen léčili a pomáhali, ale působili také jako osvěťáři, jako vychovatelé, vysvětlovatelé . . .

Koncert ve Vídni

Ve Vídni vystupovala brněnská Státní filharmonie spolu se sólisty Státního divadla v Brně. Na vídeňském koncertě zazněly arie z oper Smetanových — Dvořákových a Čajkovského. Hrál se také Šostakovičova Slavnostní předehra.

Nová silnice

Návštěvníkům Orlických hor slouží nová silnice z Orlického Záhoří přes Bedřichovku a chatu na Šerlichu do Deštné. Měří 6 kilometrů a byla vybudována nákladem 8 milionů korun. U chaty na Šerlichu vzniká také parkoviště pro 100 osobních vozů.

Zvláštní kontrola

Jedna z velkých pátečních silničních kontrol v Československu přinesla zajímavé zjištění: velký počet normálně zaměstnaných lidí odjížděl už v poledne na weekend. To vše zjistily orgány Veřejné bezpečnosti.

Vážení čtenáři a krajané,

rok se pomalu otočil a vánoce jsou za dveřmi. Je to čas, kdy jsou si lidé srdcem blíží, čas vzpomínek a blahopřání. Příbuzní, přátelé, známí, ale i spolupracovníci, zaměstnanci a zaměstnavatelé, usedají, aby napsali a rozeslali stovky vánočních karet s přáními zdraví, klidu, úspěchu, Božího požehnání. Existuje však modernější, elegantnější a mnohem výraznější způsob jak blahopřát než jen prostřednictvím pošty. Blahopřání v novinách . . . Americké Listy připravují i letos — jako už tradiční — rozšířené vánoční a novoroční vydání. AL jsou čteny Českoslováky, — krajanů i emigrantů, na všech kontinentech. Spojují své čtenáře, rozptýlené po celém světě, v jednu velkou rodinu . . . Proč byste svá blahopřání, ať obchodní, spolková nebo soukromá neumístili v Amerických Listech? Stránky jejich zvláštního vydání jsou vašim blahopřáním otevřeny — až, to uvádíme pro přesnost, do dne uzávěrky, jímž je středa, dvanáctého prosince 1973. Blahopřání v rozsahu 4 řádek, z nichž jeden by byl tučný, na dva sloupce, účtujeme \$ 5.00.

S krajauským pozdravem
AMERICKÉ LISTY

Zde odstříhnete a zašlete na adresu:
AMERICKÉ LISTY,
Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz
Přihlaňte se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatíte poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i šekem nebo money order.
Jméno:
Adresa:

Zpět k Čechovovi?

Ferdinand Peroutka

IV.

Svérázný ruský spisovatel Ilja Ehrenburg zachoval si své vlastní myšlenky i pod vládou sovětů a hledal způsob, jakým by je vyjádřil a nebyl za to potrestán. Věděl, že jde po úzké stezce, bylo snadno sestavit proti němu žalobu, že je nakažen Francií. Pro něho "socialistický realismus" byl mor na literaturu, ale bral na vědomí, že je to mor velebený státem a ochraňovaný jeho mocí. Rozluštil si situaci tak, že často psal o Čechovovi, kterého sověty oficiálně nezavrhlý. Poněkud tím chráněn, Ehrenburg opětovně citoval Čechova. Socialistický realismus je nejněsmotnější a nejnásilnější literární nauka a příkazuje spisovatelům, aby psali s nejhrušší tendencí. Čechov, nejskromnější z autorů, nikdy nekázal a nepoučoval výslovně, a neměl to rád ani když jiný spisovatel to dělal. Ehrenburg se odvažoval citovat Čechovovo mínění, že spisovatel má být nestranný svědek, a že jediná jeho povinnost je svědomitě vyličení skutečností. Nějak bez většího úrazu vydržel až do konce svého života s citováním Čechova a s chválou francouzských impresionistů, kteří také nekázali a nic nehlásali, mimo to, jak krajina vypadá v tom nebo onom slunečním světle.

Už za jeho života někteří žádali od Čechova, aby se stal propagandistou. V Rusku existovalo radikální hnutí, jež všechno podřizovalo politickým a sociálním cílům. Z toho hoto tábora se občas ozvalo na Čechova: buď agituj nebo nepiš. Učitel mu dopsal, že jeho dílo pokládá za nicotné, poněvadž v něm není zmínka o tom, že je třeba zvýšit platy učitelů. Vlastně do tohoto tábora patřil i Tolstoj — z opačného konce. Ten nazýval Čechova velmi nadaným, ale lehkomyšlným spisovatelem, poněvadž píše bez tendence náboženské. Tomu všemu Čechov tvrději odporoval. Povídka je povídka, ne disertace, odpovídal. Jestliže spisovatel líčí epizodu ze života zlodějů koní, nemusí dodat, že krást koně je proti zákonu. "Lékař neztrácí slov o tom, že rakovina je nežádoucí." Ale při tom Čechov naprosto nepatřil k tomu francouzskému směru — který v téže době hlásal "umění pro umění" a často se opájel hlavně zvukem vybraných slov. On věřil, že zlo existuje a je třeba je odstranit, ale jako spisovatel vířil, že, je-li zlo dosti veliké a je vyličené s dostatečným nadáním, bude stát jasně před očima čtenáře, a nebude třeba, aby autor připojil komentář. Očividná tendence je pomůcka pro spisovatele — který málo dovede, nebo je

ve prospěch vzadu se vlekoucích šiků, které nejtíže chápou.

Sověty vzaly Čechova na milost, ale dodatečně z něho činí socialistického realistu a dodatečně vpravují do něho agitaci a propagandu, které v něm nebyly. Sovětský kritik Jarmilov tak činí nejméně inteligentním a nejméně počestným způsobem. Cituje z Čechova: "Člověk se musí namahat, od rozednění pracovat až do úpadu na silnici; chce se mi tak pracovat, jako se člověku chce v parném srpnovém dni pít". Jarmilov nevynechává více než to, že tak v Čechovově povídce uvažuje mladá žena, která zůstává v posteli až do poledne, aby myslela na to, jak člověku se chce pracovat a namahat se. Je to jeden z nejironičtějších Čechovových portrétů, téměř posměch. Dále Jarmilov nevynechává nic víc než všechno, co Čechov o sobě říkal: že názory, jež jeho postavy v dramatech a povídkách vyjadřují, nejsou názory autorovy, nýbrž jsou to podmíněné symptomy jejich stavu; že Čechov píše jen diskuse mezi různými názory.

"Děle nelze tak žít", "život se musí změnit", cituje opět Jarmilov. Vskutku tak mluví jedna z Čechovových postav, a nepochybně i on sám vroucně si přál, aby bylo jinak. Ale kdo má život změnit, to Čechov naprosto nevěděl. Za jisté můžeme pokládat, že byl neschopen věřit, že by to svedla kterákoli politická strana, kterákoli jednotlivá vrstva společnosti. Jarmilov naznačuje, že Čechov spěl k přesvědčení, že spásu přinese budoucí všesovětská komunistická strana. To nevědomavě mýjí, jak Čechov viděl život: nedokonalost je vtělena do lidí, je třeba s ní stále znovu zápasiť, stále znovu ji odhalovat a ji opovrhovat. Lidé lhali, byli pokrytečtí a krutí za monarchie a republiky, zůstali jaci jsou, i když výrobní prostředky budou vyvlastněny. Vždy znovu se vrací sen, že spásu přinese jednotlivý typ člověka nebo jednotlivá vrstva společnosti. Za rokoka se věřilo v štěstí, v němž žijí pastýři a pastýřka. Rousseau přinesl víru v "přírodního" člověka, pravý život není tady, nýbrž na Tahiti. Tolstoj vnucoval svého mužíka v botách z březové kůry jako vzor. Emil Zola byl přesvědčen, že vědec se z darem uspořádá všechny životní problémy, učiní i některé melancholie zbytečnými. Ezra Pound a jeho četa sázeli na básníka, věřili, že řešení je v poesii, zdvihli svůj hlas pro to, aby umělci konečně dostali své právo a řídili stát. Střídavě se věřilo ve Viktoriařany nebo v bohému. Nebo,

ovšem, svět se obrodí neporušitelně zdravou bytostí dělnickou, neboť přes korumpující vliv chudoby, ponížení a nevědomosti dělník zůstane čistý ve své myslí a moudrý, nejmoudřejší. Přes noc se vše změni a svět bude žít v neutešeném štěstí pod vládou proletariátu. Nebo spásu přinese liberál. Nebo mládež — jaká ještě nebyla, spadne s nebes v nebyvalé ušlechtilosti a s nejjasnějším pohledem na věci a vezme věci do rukou.

S velkou rozhodností Čechov nevěřil v tyto modely. Otázka je, zda my můžeme věřit. Generace Tolstého a Dostojevského příliš snadno věřila ve "Svatou Rus". Čechov věděl, co je v záhybech roucha této Svatosti. Znal Tolstého mužiky, žil mezi nimi, léčil je. Psal: "Pohled'me na ten náš život. Mocní jsou arogantní a lenoší, slabí jsou nevědomí a žijí jako dobytek. Mužici? Ano, žít mezi nimi bylo strašné. Nebylo nic v jejich životě, co by nezasloužovalo ospravedlnění." Ačkoliv Čechov cítil, že vše v chování mužiků třeba ospravedlnit poměry, nikdy ho ani nenapadlo, že by od nich mohl přijít popud k lepšímu, kousek spásy. V Tolstého mužika nevěřil jako nevěřil ani v žádný jiný sociologický zázrak. Měl velký smysl pro pravděpodobnost. Ani nevěřil v přeměnění "velkých ideí", ve "tři velrybí hřbety", na nichž podle Dostojevského prý stálo Rusko. Nevěřil tedy Čechov vůbec v nic? Viděl Rusko jako ohromnou, nedbalou, zastatou, špinavou, hrubou, temnou zemi. Když poprvé přijel do Vídně, psal domů, jak ho tam blahodárně ovanula čistota, pořádanost, hojnost, svoboda. Věřil, že jediné, co Rusku může pomoci, je pozvolná, vytrvalá, civilizační práce, postupné zjemnění hmotného prostředí i mravů. Zatím byla v Rusku "jakási asiatská politika v jednání s podřízenými." Ať silnější přestanou být páncoví a podřízení ať přestanou být tak nesnesitelně pokorní. Tolstoj pokoru chválil, Čechova rozčilovala: "Je opravdu možno být tak bez páteře? Proč neprotestujete? Je možno žít ve světě bez zubů a drápů?"

Od žádné jednotlivé ruské společenské vrstvy nic velké. Nečekával. Buržoasii viděl sytou a netečnou, o měšťanech okresního městečka napsal: "Zdalo se, že nemají žádnou vlast, žádné náboženství, žádný veřejný zájem." Jak ruskou inteligenci poznal — byla neúčinná, rozháraná — zaměstnaná jediné spory mezi sebou: "Je velmi mnoho přesvědčení na světě, a dobrá polovina z nich je vyznávána lidmi, kteří nikdy nebyli v žádné bryndě."

Liberálové by mohli pomoci, ale jejich charakter je také omezen, snadno propadají dogmatismu a fanatismu, jsou nesnášenliví a pyšní: "Můžeš vyjádřit svůj nesouhlas se sluncem a měsícem a s čímkoli jiným, ale bůh tě chraň, jestliže se dotkneš liberálů!" Spisovatelé by také mohli pomoci, ale ačkoli psaní je individuální práce, příliš často se sdružují ve skupiny, aby výbojně hájili své hmotné zájmy, někdy se kupodivu sdružují i v jakési stádo. Příliš snadno píší manifesty a pohrávají si s různými doktrínami a ideologiemi:

"Na světě je dvanáct tisíc falešných spisovatelských ideologií". Radikálové ženou věci kupředu, ale bývá v nich mnoho neupřímnosti — posa, bezuzdnost, zašlapávají přirozený poměr věcí. Psal Čechov: "Není to učitel, kdo je vinný, nýbrž celá inteligence, celá. Já vidím záchranu v individuálních osobnostech, roztroušených po celém Rusku . . . Pokrytečtí, hlouposti a tyranie nevládnou jen v domácnostech hokynářů, vidím to i ve vědě, literatuře, v mladé generaci . . .

Svoboda je ohrožena nejen zprava, nýbrž také z levice s jejím stranictvím a nesnášenlivostí. Jednoho dne ropuchy a krokodýlové, ústy uctívající vědu, umění a svobodu myšlení, by mohli způsobit hrůzy."

Co tedy byla Čechovova politika? Lze to shrnout do tří slov, tehdy málo známých v

Rusku: lidská a občanská důstojnost. Byl neúplatným svědkem proti neupřímnosti, předstírání, chtivosti, krutosti, nedbalosti, ošklivosti, ať kdekoli, v kterémkoli politickém táboře se vyskytovaly. Jestliže co, toto byla Čechovova politika.

Brežněv nad papeže

Federální sdružení katolických duchovních v Československu Pacem in Terris a Křesťanská mírová konference ČSSR vydaly prohlášení, v němž vyslovují plnou podporu a naprostý souhlas s myšlenkami, závěry a cíli právě skončeného Světového kongresu mírových sil v Moskvě (všekomunistický podnik), stejně jako s politikou KSČ a Národní fronty. Podle prohlášení obě tyto organizace se chtějí ze "všech sil podílet na budování naší socialistické vlasti, na tom, aby myšlenky a cíle vyjádřené v projevu soudruha Brežněva na mírovém kongresu byly uváděny v život."

Zajímavou studií projektu

využívání odpadního tepla z plynových turbín v kompresních stanicích tranzitního plynovodu zpracovávají v děčínské Sempře — monopolním výrobcí sklenic. Podle návrhu by měl být dokončen v roce 1975 první stohektarový skleník vytápěný horkým odpadním vzduchem.

VÝBĚR 74 - jde za čtenáři

Ve světě se pořád něco děje.

A nejsou to — zaplaťpánbůh — jenom události politické. Dějou se prostě věci. Objevují se objevy, vynalézají vynálezy. Rodí se šesterčata, lidé dělají hlouposti — a také naopak. Jedni zamořují ovzduší, druzí volají po jeho čistotě. Mění se móda, střídají se vlády a nálady, — svět se zkrátka neustále točí . . .

Ale den má jen čtyřadvacet hodin

a zvědavý člověk si občas povzdechne nad nedostatkem času ke čtení, k zjišťování, co se kde děje. Však to znáte. Jistě jste si kolikrát pomysleli: kéž by tak někdo pro mne pořídil nějaký šikovný výběr, průřez světových zajímavostí . . .

Stalo se, přátelé!

Pořídili jsme pro vás — pro celou vaši rodinu, přesně to, po čem jste volali. Ze světového mnohojazyčného tisku vám předkládáme v naší rodné češtině VÝBĚR 74. Co všechno v něm najdete? To, co vás zajímá: technika, medicína, sport, móda, vynálezy, poezie, čtení pro děti, životní prostředí, slavní krajané, automobilismus, povídky, volná chvíle, kuchařské recepty, novinky odevšad, pele-mele, humor, fotografie, ukázky z připravovaných knih českých autorů.

A ještě mnohem víc — prostě pestrý VÝBĚR 74, poučavé, poučné, informativní a zábavné čtení pro celou rodinu.

VÝBĚR 74 vychází jako spisek Zábavné knihovničky Amerických Listů. Připravila Jiřina Meixnerová. Cena v USA a Kanadě pouze \$4.00 (160 stran) v Evropě Š. fr. 12.00.

Zde odstříhnete, vložte do obálky a zašlete:

VÝBĚR 74, 283 Oak Street, Perth Amboy, New Jersey 08862 — USA (zájemci v USA a Kanadě)

VÝBĚR 74, Postfach 3, 8027 Zürich, Schweiz — (zájemci v Evropě) Objednávám..... výtisků Výběru 74. Přikládám šek na \$..... (Švýc. fr.)

Jméno: Podpis:

Adresa:

MARNÉ FANFÁRY

Každá československá organizace — počínajíc tou nejvyšší, to jest komunistickou stranou, ve všech jejích údech, až po, dejme tomu — chovatele drobného domácího zvířectva — musí mít ve svém ročním plánu podrobně zanesen rozvrh akcí pro dobu od počátku listopadu do počátku prosince. Toto období se už po léta nazývá Měsíc československo-sovětského přátelství a dohlédací orgány vyžadují, aby se poselství o tomto oficiálně propagovaném pocitu doneslo ke každému občanu republiky. Je nomže občané už si za ta léta na leccos zvykli; a ti dorůstající si (jak je to vlastní přirozenému organismu, který v sobě nese už zažitou zkušenost předků) zvykají čím dál rychleji. At' už je to v květnu — kdy vzduchem — tiskem a plakátovacími plochami duní stejné fráze, jen-

PRO KLIDNÉ STÁŘI EMIGRANTŮ

Jak hlásí Švýcarský ústřední úřad pro pomoc uprchlíkům, ti Čechoslováci, kterým byl v roce 1968 udělen ve Švýcarsku asyl, a kteří po dobu uplynulých pěti let trvale sídlili ve Švýcarsku, mají nárok na starobní, vdovskou a invalidní penzi. Věkový limit je pro ženy 62, pro muže 65 let. Penze má být poskytována ve výši 400 švýcarských franků pro jednotlivce, 600 franků pro manželskou dvojici. Veškeré detaily sdělí: Schweizerische Zentralstelle für Flüchtlingshilfe, Kinkel-Strasse 2, Zürich, Switzerland.

že s jiným předznamenáním — nebo teď v týdnech podzimních, lidé se přes všechny hlasité výkřiky z úředních tribun věnují svým potřebám. A je pro ně pouze obtížnější si zvolit zaměstnání pro volné chvíle, protože se ještě hůře vybírá v rozhlasových a televizních programech, ba i v kinech se to častěji hemží sovětskými hrdiny bez bázně a hany. I filmová distribuce musí pro tyto okamžiky dočasně ustoupit od svých ekonomických preferencí a odložit západní detektivky (které dělají kasu) na delší zimní večery. Takzvané "přátelství" se prostě na člověka řítí ze všech stran a vyvolává — to už po léta — efekt, jak si snadno vypočte každý začínající psycholog, právě opačný.

Nelze přitom říct, že by Češi a Slováci měli zásadně něco proti Rusům, Ukrajincům — Bělorusům a vůbec už ne proti občanům někdejších pobaltských republik — natož proti dalším, v dále rozptýleným národům dnešního sovětského státu. Docela přirozené svazky bývalých slovanských kmenů jsou přece přímo nabízející se půdou pro sympatie i současné. A podobné dějinné osudy mnoha malých národů znamenají stále ještě spontánní vzájemnou pozornost, k níž jsou lidé na obou stranách hranic potenciálně připraveni. Leč tvrdý chod historie tomu chtěl, aby právě přirozená pouta byla brutálním způsobem narušena, aby plaménky sympatií malých národů udušila pádná ruka velmocenské. ho násilí. Z časového odstupu bude jistě všechno ještě patrnější. Už dnes se napří-

klad ukazuje, že bude muset historik střízlivě posuzovat prostou a neličenou lidovou radost, která v květnu 1945 vítala sovětské vojáky jako osvoboditele. Druhý zásah této velmocenské armády v Československu (rozumí se: v srpnu 1968) vrhl na celé dění 40. — 70. let tohoto století nové, pronikavé světlo. A zcela aktuálně způsobil, že i poslední zbytky přátelství — které tradičně v obyvatelích Československa vyvolávala slovanská příbuznost, vymizely. Že se, žel, proměnily v pravý opak. Tentýž historik — bude-li kdy vůbec mít možnost nahlédnout do nějakých nemanipulovaných záznamů — bude muset podrobně vyličit, co že to vlastně byla ona "nezištná hospodářská pomoc" a "výhodná ekonomická spolupráce", o níž se ve vztahu Československa a Sovětského svazu stále hovoří. Už dnes se objevují pravdivé informace o osudech československého uranu, který za beznadějné nevýhodných podmínek zmizel v sovětských rukách. A to jde o příklad nejvýraznější, k němuž by bylo možno připojit desítky, ba stovky dalších. Tak, jak je ojediněle — neboť se o tom vcelku nikdy nikde nesmí hovořit — vidí českoslovenští dělníci, montéři, technici, plánovači, vědci. Další kapitolou bylo a jednou nepochybně bude hodnocení nejrozištnějších akcí pod souhrnným titulem "Sovětský svaz-náš vzor", akcí, které přinesly nedozírné škody jak v materiální, tak v duchovní oblasti, především ve vnučování mylných, nepřipadných postupů, které se nehodily do československých podmínek. A v nejhorší míře pak v činnosti různých sovětských poradců, jejichž nejotřesnější působení je známo především z oblasti státní bezpečnosti a justice.

Tohle všechno — a ještě mnoho dalších akcí — způsobilo, že se dobrá a užitečná myšlenka přátelství mezi tradičně spřízněnými národy otřásla v samých základech a že zatím není v dohledu doba, která by tyto vězné škody mohla napravit. A tuto smutnou skutečnost nepřehlúší žádné, ani nejhlučnější fanfáry, a nezasťhou ji ani nejnákladnější vlajkoslavy.

M. S.

O výrobě mědi

Ve Starém Smokovci ve Vysokých Tatrách se konala konference o dalších perspektivách výroby mědi. Diskuse o technologických problémech a efektivnějším využívání cenných ložisek se zúčastnili odborníci ze Švédska, Belgie, obou německých států, Jugoslávie, Maďarska a Československa. Jediný čs. podnik na výrobu mědi jsou Kovohtě Krompachy.

Listárna . . .

A JEŠTĚ CHILE . . .

Junta, sestra komunismu

Fo přečtení článku "Poučení z Chile" v Listárně AL z 15. října mám vysloveně trapný pocit. Nemohu nereagovat na tento stydlivě jen iniciálkami A. P. podepsaný článek přes nebezpečí, že jeho autor mne jednoduše prohlásí za komunistu, jak lze očekávat při jeho simplifikujících závěrech. Prohlašuji proto: nikdy jsem členem KSČ nebyl, ale přesto jsem mohl 15 let být primářem v jedné okresní (do reorganizace dokonce krajské) nemocnici, stejně jako dalších 9 z 18 primářů nebo desítky nebo stovky universitních profesorů a docentů, nositelů titulů CSc a DrSc, kteří ani veřejně ani tajně neplatili příspěvky do KSČ a nikterak nekolaborovali. To jen k dokreslení nesoriosnosti tvrzení pana A. P., která takto mohu na základě vlastních zkušeností vyvrátit. Vyvracení jiných fantastických tvrzení tohoto článku je pro běžného čtenáře poněkud obtížnější, ovšem po 5. létech vidět v Pražském jaru vlastně jen mazaný sovětský trik, inscenovaný Kremlem (za vydatné pomoci celého národa), je nesmysl. Patrně pan A. P. naše Jaro neprožíval doma, protože snad přece nelze tak jednoduše zapomenout na onu spontánnost celého národa, (nestraníkům stejně jako členům KSČ) se kterou se u nás vše měnilo k lepšímu. At' chceme či nechceme, komunisté se na Jare podíleli ve značně míře, byla to zasedání ÚV, která uvolnila a zrušila cenzuru, byly to krajské a okresní konference KSČ, které v místním měřítku volily lidi slušné do čela svých výborů a umožnily v široké míře i nestraníkům přímou účast na rozhodování o veřejných věcech. Ale to snad není to principiální na článku pana A. P., který by raději žil pod vládou chilských generálů a tím vlastně píše chvalozpěv na fašismus. Kde zůstaly humanitní ideály Čechoslováka? Mám za to, že odsouzenému je objektivně vzato zcela jedno, je-li zastřelen kulkou z komunistické či fašistické pušky, "vyslýchánému" je jedno, je-li týrán příslušníkem NKVD nebo vojenskou policií chilské junty. A proto nelze na jedné straně odsuzovat komunismus a jeho metody a na druhé straně chválit metody fašistické. Fašismus je stejně odporný jako komunismus sovětského ražení a stydím se, že ve své mateřštině čtu chválu na chilskou generálskou juntou!

MUDr. Rudolf Hambach, D 404 Neuss, Lukaskrankenhaus

PANZERDEMOKRATÉ

Pokud svržení Allendovy vlády v Chile vyvolalo u různých takydemokratů potlesk v prvních chvílích, dalo se to chápat jako chvilkové pomýlení. Trvá-li však jejich nadšení i nadále a v situaci, kdy jsou — už druhý měsíc — odstřelováni lidé jen proto, že s převratem vyjadřují nesouhlas, kdy údajně spásenosní generálové zlikvidovali i ty organizace, které stály v opozici proti Allendově vládě, kdy generál Torres prohlašuje, že všichni dělníci jsou komunisté a že dobrý komunista je mrtvý komunista, a kdy po vzoru všech "očist'ovatelů národního vědomí" počínaje Koniášem přes nacisty dnes tato vojenská junta organizuje pálení knih, je nutné položit si otázku, nejde-li o trvalé pomatení — a nejen pojmů. Závěry, ke kterým došel AP, srovnává ČSR a Chile v Listárně AL z 15. X. by tomu nasvědčovaly. Ocituje je i pro ty, kterým snad tato perla ušla: "Takzvaná demokratisace v ČSR v r. 1968 byla jen dovedně sehraným sovětským scénářem, jak po několik let nezadržitelně se rozkládajícího satelita změnit ve spolehlivý protektorát." Ejhle, jak jsme my, blbouni, všichni naletěli a jakou habaděu to s námi seřáli! Tak on to Brežněv nestavěl Dubčeka do latě, nýbrž Dubček s Brežněvem konsultoval, jak má všechno aranžovat, jak má popíchnout tisk, jak má inscenovat podpisové kampaně a jak má do Juldy Fuldy nahnat desetitisíce lidí na masové diskuse. A mimo to s pomocí agentů zorganizovat založení KANu, dát dohromady K 231, a dokonce jako nejrafinovanější část svého plánu znovu vytáhl na světlo denní kdysi likvidovanou sociální demokracii! Poslední přípravy byly zřejmě v Čierné a v Bratislavě, kde bylo dojednáno poslední, nejméně legální svolání ilegálního XIV. sjezdu KSČ a když se to pak všechno spustilo, přistavil Brežněv Dubčekovi zvláštní aeroplán na cestu do Moskvy, aby ho měl pro všechny případy po ruce, kdyby náhodou něco neklapalo. Lze tedy jen čekat, kdy Dubček (třeba se Smrkovským) dostanou extra zlatou hvězdu za to, jak to pěkně navlíkli, že (dle A. P.) 1) zachránili tu dlouhá léta se rozkládající stranu, a 2) umožnili, aby sovětská vojska se usídlila v ČSSR.

Člověk se zdravým rozumem ten článek opravdu těžko dočítal. A o dva týdny později se ozval jiný takydemokrat v článku "Růžový, červený, rudý", bohužel bez podpisu. S ulehčením konstatoval, že — "at' se to světovým liberálům (?) líbí nebo nelíbí a — přestože světovým demokratům je taky proti mysli jakákoli junta . . . faktem je, že se ta v Chile dopustila převratu skutečně za pět minut dvanáct." (Co mělo být ve dvanáct nula nula nepraví).

Chcete

Poznat krásy Československa?

Pozvat své příbuzné do USA?

POSLAT TUZEXOVÉ POUKAZY RÝCHLE
A SPOLEHLIVĚ? BEZSTAROSTNĚ CESTOVAT
PO USA I JINÝCH ČÁSTECH SVĚTA?
OBRAŤTE SE PRO REZPLATNÉ SLUŽBY
A INFORMACE NA

Gutleber Travel Agency, Inc.

110-01 Jamaica Avenue

Richmond Hill, N. Y. 11418

Tel. 441-8700 (212)

Exhumace svobody

Jméno Jana Palacha zase letí tiskem západního světa. Tělo Jana Palacha vykopali tajně z hrobu na Olšanském hřbitově a odvezli. Báli se mrtvého, protože se stal symbolem, stal se legendou.

Je to už skoro pět let, co jsem měl službu v redakci a komentoval čerstvou zprávu o do té doby u nás nebyvalém způsobu oběti, nebyvalém způsobu vyjádření obav o další vývoj života společnosti a provokaci svědomí. Mísily se v nás zhruba dva pocity: Tohle by se už nemělo nikdy opakovat, protože mladý lidský život má velkou cenu, živých, čestných a statečných lidí bude v boji proti bezpráví ještě moc zapotřebí. A potom to byla hluboká úcta před nejvyšší obětí, jakou je možno přinést za život ve svobodě. Palachův čin tehdy skutečně otřásl svědomím celého našeho národa. Podle svého dopisu jim Palach protestoval proti cenzuře a proti rozšiřování ilegálního časopisu "Zprávy". Šlo ovšem o mnohem víc. Připomeňme několik hlasů z té doby.

Předsednictvo Svazu vysokoškolského studentstva Čech a Moravy rozšířilo prohlášení "Studenti občanům", v němž mimo jiné uvedlo: "Palachův čin nebyl aktem zoufalství, ale vzpourou svobodného člověka, která je a trvá v nás jako odpověď na surový nátlak ze strany sovětského vedení, ale i na politiku představitelů našeho státu, kteří na se-

be berou odpovědnost za naši budoucnost, nedbajíce přitom odlišného stanoviska většiny obyvatel." Vědecká rada Filosofické fakulty University Karlovy prohlásila: "Budeme stát v poznané pravdě a spolu se studentským hnutím nepřestaneme kriticky posuzovat necitlivost, malost a kompromisnictví v naší dnešní politice. Svoboda a život jsou neoddelitelné." Básek Jaroslav Seifert řekl v rozhlasovém projevu: "Nechceme žít v nesvobodě a proto v nesvobodě žít nebudeme. Prosíme vás, nemyslete si ve svém zoufalství, že naše věci se dají vyřešit jenom hned, a že se řeší jenom tady . . ." Předseda České národní rady, dr. Čestmír Císař, pravil: "Nikdo z nás, komu leží na srdci budoucnost vlasti a jejich příštích generací, nesmí zůstat k činu Jana Palacha lhostejný." Vystoupil také národní umělec Vilém Závada; řekl: "Palach se obětoval, poněvadž neznal jiné cesty, jak projevit své národní přesvědčení i smýšlení svých přátel . . . Celé naše dějiny jsou více-méně tragické a jestliže jsme se až do dnešních časů udrželi jako kulturní národ, tedy jen proto, že jsme uměli povznést hlavu nad všechny pohromy, které se na nás valily a že jsme svou inteligencí a svou vůlí dovedli najít východisko ze všech osudových situací. A nikoli snad jen pasivitou nebo uhybáním. Věřím, že naše národy najdou

cestu i z dnešní situace a věřím, že jim bude na tuto cestu svítit svou čistotou, svou opravdovostí, svým zanícením a nadšením i naše mládež." Svě hluboké pohnutí projevil prezident Svoboda, první muž ve straně Alexander Dubček, předseda vlády Černík, Josef Smrkovský — předseda české vlády Rázl, ministři, rektori, umělci, odboráři, svaz žen, Společnost pro lidská práva, biskupové, dělníci, své stanovisko otevřeně řekli mladí lidé. Palachovou obětí se zabývaly sdělovací prostředky snad celého světa. Palachovým jménem byly pojmenovány ulice a náměstí. Nejen u nás. V Praze na Václavském náměstí držela mládež protestní hladovku. Studenti brněnských vysokých škol, kteří rovněž drželi hladovku na podporu Palachových požadavků, napsali prezidentu Svobodovi: "Odmítáme hlášení bezmocnosti i snahy učinit nás bezmocnými." Později proběhly studentské stávky. Tisíce lidí se přišly do vstupní haly rektorského křídla Karolína, kde byla vystavena rakev s ostatky Jana Palacha, poklonit nejvyšší oběti. Pohřeb se pak stal obrovskou manifestací, slibem, že Češi a Slováci na prosazování svých tužeb a nadějí v budoucnu nezapomenou. Paní Libuše Palachová, matka upáleného, napsala v únoru 1969 Svazu československých spisovatelů: "Ztrátu svého syna nesu velice těžko, byl mi velkou oporou. Jen jedno mě utěšuje v mém žalu, a to, že svým činem vyjádřil myšlenky a přání všech lidí této země. Věřím, že vy, českoslovenští spisovatelé, přijmete ideu mého syna Jana za svou — že budete bojovat za jeho myšlenky po celý svůj život, že nakonec přece jen pravda zvítězí." Tolik tehdy Palachova matka.

Dnes se díváme na Palachovu oběť z odstupu téměř pěti let a ptáme se, zda nebyla marná. O její zlehčení se snažili mnozí. Už pár dní po pohřbu prohlásil člen ÚV KSČ, poslanec Vilém Nový: "Sebevražda Jana Palacha je zřejmě důsledkem machinací, které zosnovaly určité západní mocnosti, především z našeho nejbližšího sousedství. Němci se pokoušeli vždy nalézt politickou a ekonomickou podporu v Československu z hlediska snahy pronikat na Východ." Rozšiřovány byly i tajemné teorie o černých německých mercedesech, o fakirské tekutině — kterou prý přivezl Emil Zátopek z Německé spolkové republiky. List Sovětskaja Rossijs 31. ledna 1969 napsal: "Při přípravě hořlavé směsi v univerzitní laboratoři dali do ní jen nepatrnou dávku bezpečného studeného plamene." Lidé, kteří Jana Palacha neznali, byli obviňováni, že jej dohnali k smrti.

Žaloby, podané na jednoho z šířitelů podobných výmyslů, Viléma Nového, byly v létě roku 1970 soudně zamítnuty. Náměstí a ulice, jež nesly jméno Jana Palacha, dostaly opět původní názvy. Několik jedinců, jako například básník Miroslav Holub, kteří kdysi projevovali Palachově oběti úctu a prosazovali jeho požadavky, svoje tehdejší názory odvolali. Na matku Jana Palacha byl vykonáván nátlak, aby označila svého zemřelého syna za duševně nemocného. Úřady zabavily 250 tisíc korun, sešbiraných československými občany na stavbu náhrobního pomníčku. V červenci 1970 byla československými úřady z Palachova hrobu odstraněna bronzová tabulka, nesoucí jméno zesnulého, data jeho narození a smrti, a byla roztažena. Policie z hrobu denně odstraňovala věnce, květiny a svíčky. Později byl hrob obehnán prkennou ohradou, před několika dny Palachovo tělo vykopáno a převezeno jinam . . .

Byla tedy Palachova oběť marná? Ideály, pro které zemřel, se zdají být neskutecné. Realita, konsolidace — normalisace — jak chcete — je prý pohřbila definitivně. Československý režim všude dokumentuje svou převahu. Sám sebe však v minulých dnech usvědčil z opaku. Bojí se mrtvého Jana Palacha, moc se ho bojí. Jak nyní napsal pařížský denník L'Aurore: "Palach je ve všech srdcích. Nezníčitelný — a nelze se mu vyhnout; poněvadž jeho jméno je "svoboda". Ano, Palach je sym-

2 X NAFTA

Japonsko se zdá ustupovat arabskému olejovému bojkotu. Poprvé od dob arabsko-izraelského konfliktu a jeho neblahých následků došlo k oficiálnímu prohlášení japonské vlády ve prospěch Arabů. Mluvčí japonské vlády řekl, že Izrael se prostě musí stáhnout z neoprávněně obsazeného arabského území. Toto oficiální stanovisko japonské vlády dokazuje, že obava Japonska z arabského olejového bojkotu je skutečně hluboká a podstatná. • Černý arabský humor se projevila na nedávném zasedání Spojených národů. Zástupce jedné z arabských zemí tam prohlásil, že Amerika bude možná jednou Arabům vděčná za to, že omezili dodávku nafty do Spojených států. Citujeme: "Nemáme žádné výčitky svědomí, jestliže ložnice v amerických domovech budou v noci chladné. Naopak. Manželé se budou muset vzájemně zahřívat a to snad přispěje ke zlepšení amerických manželství . . ." Jako ostatní američtí novináři, ponechme i my tento citát bez komentáře.

bol, Palach je legenda. Francouzský Le Monde to vyjádřil přesně, když jej srovnal s jiným Čechem stejného křestního jména. Bylo to dávno, na začátku XV. století, kdy byl popel Jana Husa hozen do Rýna, "aby na Husa jeho stoupenci zapomněli".

PAVEL PECHÁČEK

Máte už kalendář?

Právě vyšel KALEX 74

Kalendář čs. exilu (168 stran, 34 ilustrací).

Z obsahu: Na každý měsíc jeden kalendář a horoskop, ale i zrnka moudrosti, verše, důležitá historická data, události právě uplynulého roku a kapitola z čs. dějin.

R. Selucký — Jak zbohatnout, S. Volný hovoří s psychiatrem o problémech exilu. Autoři literární části: Michal, Schneider, Strnad, Skvorecký, Smutný muž Válek.

Seznamy čs. organizací, novin a restaurací v zahraničí, malá kuchařka, křížovka a mnoho jiného.

Cena v Evropě DM 16,80, v zámoří US \$6.80. Objednávky a platby předem (v Evropě i na dobírku) zasílejte na:

KALEX, 8 München 5, Pestalozzistr. 13, BRD

H & S PORK STORE

(PŘEDTÍM B. HRDINA)

PRVOTŘÍDNÍ párky, debrecínky salámy, klobásy, domácí salámy, paprikovaná slanina, tlačěnka a jiné masové výrobky. — Nezapomeňte ochutnat naše znamenité domácí uzené, jakož i vařené šunky. Chutné jaterničky a jelítka každý den čerstvé. Naše specialita: moravské (cikánské) uzené. Výsek čerstvého mladého vepřového, hovězího, telecího, jehněčího a veškeré druhy drůbeže.

JOSEF SUDA, majitel

35-10 DITMARS BLVD., ASTORIA, NEW YORK
(mezi 35. a 36. ulicí) Telefon AS 8-8468

Hlasy obou — a nejen jejich — připomínají cosi z minulosti. Třeba ono "zaplat' Pámbu za fašismus" (pro ty, kteří to nepamatují: že lidi zachránil před komunismem), které vyhlášovali někteří čeští takydemokraté, a které chtěl provést jistý generál české provenience jménem Gajda. Španělsko zachraňoval Franco taky před komunistickým nebezpečím a vydatně mu při tom pichl Hitler s Musolinim dodávkou nejen zbraní, ale i vojáků (shodou okolností i ve Španělsku šlo o ve volbách zvítězivší republikánskou vládu, již byli komunisté, stejně jako v Chile, jen menší součástí). Ostatně Hitler taky zachraňoval Německo před "Rote Front" (viz Horst Wessel-Lied) a — ač to není u nás příliš rozšířené, likvidaci ČSR představoval jako likvidaci "sovětského letiště v srdci Evropy". (Dokumentaci o tom je možno A. P. ke studiu dodat).

Moc diktatur zachraňovalo národy pod tímhle praporem. V jižní Americe je to zcela běžné a pro ty, kterým je tento kontinent příliš vzdálen, připomeňme Řecko v r. 1967. Jen zatím nikde nedošlo k tomu, co tak jasnozřivý A. P. píše: "Rozhodně je lépe mít vládu pod vedením několika generálů, kteří po léta sloužili své demokratické vlasti jako její vojáci, tedy vládu, dávající oprávněné naděje na návrat demokratických poměrů, než vládu komunistické diktatury, kde demokracie je pohřbena navždy". Demokracii kdysi sloužící Franco zatím diktátoruje 45 let, ostatní o něco méně. Pokud nás tedy pámbu při zdravém rozumu zachováti ráčil, musí nám být jasné, že žádní generálové v uniformách ani v civilu nikdy nikde tanky neinstalovali demokracii. V Chile byl zvolen Allende v řádných, demokratických volbách. Po několik let vyhlášovali jeho odpůrci bankrot jeho režimu. O tom, jak se vnitřní situace vyvíjela, nepřísluší rozhodovat nám, ale těm, kteří k tomu mají oprávnění, chilskému lidu.

A ten ve volbách v r. 1972, ve volbách, jejichž správnost nebyla popírána, dal stranám, Allendeho podporujícím, vzdor všem prognosám větší podporu, než jakou dosud měly. Tanky, šturmuující presidentský palác, šturmovaly toto demokratické rozhodnutí a režim, který z demokratických voleb vyšel.

Jsmeli demokraté, musíme jimi být důsledně, ne na výpočtích.

Přemysl Janýr

SPORT

Husarský kousek se podařil fotbalistům Spartaku Trnava. V odvjetném utkání 2. kola soutěže o Pohár evropských mistrů zvítězili ve Vorosilovgradu (dříve Lugansk) nad sovětským mistrem Zarjou v poměru 1:0. První zápas v Trnavě se hrál nerozhodně 0:0, a tak vítězství Trnavy znamená postup do čtvrtfinálové soutěže. Nedařilo se hráčům Baníku Ostrava a Tatranu Prešov. Ostrava podlehl v Magdeburgu místnímu FC 3:0 v odvjetném utkání 2. kola soutěže o Evropský pohár, a Prešov, v soutěži o Pohár UEFA, prohrál v domácím prostředí se západoněmeckým VfB Stuttgart v poměru 3:5. Oba, Ostrava, i Prešov vypadly ze svých soutěží. V dalším utkání A — skupiny Středoevropského poháru porazila Žilina jugoslávský celek NK Sarajevo velkým rozdílem 4:0.

V I. lize kopané byly sehrány tyto zápasy:

AC Nitra-Lokomotiva 3:0, Ostrava-Prešov 0:0, Trnava-Teplice 2:1, VSS Košice-Plzeň 3:1. Tabulku stále vede Dukla Praha.

1. Dukla Praha 13 17
2. Sn Bratislava 13 17
3. Baník Ostrava 13 17
4. Bohemians 13 14

5. Sp. Trnava 13 14
6. Sparta 13 14
7. Tatran Prešov 13 13
8. VSS Košice 13 13
9. Slavia 13 13
10. AC Nitra 13 13
11. SU Teplice 13 12
12. Škoda Plzeň 13 12

Hokejisti Slovanu Bratislava se koncem prosince účastní v Davosu mezinárodního hokejového turnaje o Spenglerův pohár. Na turnaji budou dále bojovat mužstva Traktoru Celjabinsk, Joherit Helsinky, EF Füssen a EHC Davos. V mezipásémovém finálovém utkání o Davisův pohár podlehl v Melbourne čs. tenista Kodeš, Hřebec a Zedník družstvu Austrálie v celkovém poměru 1:4. Jediný bod čs. celku získal Hřebec vítězstvím nad K. Rosewallem. Československý reprezentant Fr. Pechar zvítězil na 10. ročníku mezinárodních krasobruslařských utkání "Pražská brusle". Jako druhý se umístil Američan Santes před třetím Rubensem z Kanady. Soutěž žen vyhrála Nightingaleová z Kanady. Čs. závodnice Dráhová skončila jako čtvrtá.

Olympijský vítěz a trojnásobný mistr světa v krasobruslení Ondrej Nepela se poprvé představí československému obecnstvu jako profesionál, když evropská větev lední revue "Holiday on Ice", jejímž je členem, vystoupí v Praze ve dnech 13. až 22. prosince.

—pza—

Klub házené

v Northern Jersey hledá hráče a trenéra. Informace zájemců podá: J. Jalovecky, 223 So. Park Dr. Woodbridge, NJ 07095, tel. (201) 634-7326.

Drobné zprávy ze světa

Šestého mezinárodního kadeřnického festivalu se v pražské Lucerně zúčastnili dámské kadeřníci z patnácti zemí. Největší úspěch měli Rakušané, Belgičané a Západní Němci. • Rozvoj společných obchodních styků byl na pořadu jednání čs. vládní delegace s představiteli Peru v Limě. • Na pozvání Fidela Castra odjela na Kubu delegace představitelů Československé armády. • Novým náčelníkem Střední skupiny sovětských vojsk v ČSSR se stal generál-poručík Konstantin Alexandrovič Maximov. • Byla zahájena výstavba nové televizní věže v Bratislavě na Kamzíku. • Osmdesát vystavovatelů z dvanácti států Evropy se v Praze účastní šesté mezinárodní výstavy tepelné a klimatizační techniky. • Ilja Bart, víc komunistický funkcionář nežli básník zemřel v Praze ve věku 64 let. • Vamberecký masný závod oslavuje sto let svého založení. • O zlepšení celkových vztahů Československa a Japonska jedná v Tokiu ministr B. Chňoupek. • Do devětatřiceti zemí světa vyváží piana závod Čs. hudební ná-

stroje v České Lípě. Mezi nejúspěšnější klavíry patří Rigoleto, model 103, vyráběný v šesti provedeních a řadě kombinačních úprav povrchu. • Jen zcela formálně existující Čs. strana lidová měla nedávno zasedání svého ÚV. • Radu škod a nepříjemností způsobila vichřice, která se nedávno přehnala nad Prahou. Vítr dosahoval rychlosti až sedmadvacet km. • Pokud jde o svíčky, hračky — ozdoby a různé jiné drobné zboží, má být letošní předvánoční výběr bohatší než loni. •

Něco pro nemocné

Ve Znojmě byla počátkem listopadu otevřena nová nemocnice. Nákladem skoro 120 milionů korun vzniklo léčebné zařízení s 520 lůžky.

Sila ze Západu

Pro nově budovaný petrochemický závod Silo-propylen v Záluží u Mostu přepravil plzeňský dopravní podnik po silnici ze západního Německa obří sila. Sila jsou vysoká 7 metrů, široká 6 metrů a váží 10,5 tuny.

Ceny, dotace, produktivita

Znovu a znovu probírané nedostatky ústřední řízeného, státně-kapitalistického hospodářství — jak se objevují v různých člancích a studiích v dnešním Československu — dokazují problémy tzv. ne-tržní ekonomiky. Pražská vláda např. připravuje další komplexní přestavbu velkoobchodních cen v průmyslu a stavebnictví, která má vejít v platnost k 1. lednu 1976. Ukazuje se totiž, že od r. 1966 se hladina těchto cen zvýšila o 36% což se negativně dotýká investiční výstavby, vyvolává to tlak na dotace intervence. Vysoká rentabilita řady oborů umož-

ňuje skrývat projevy neho-spodárnosti ve výrobě. Vše se pořád točí kolem snížení výrobních nákladů, kolem zprogresivnění norem. Tímto způsobem se mají velkoobchodní ceny snížit k určitému datu o 10,4%. Takové výrazné snížení však vyžaduje celkovou racionalizaci výroby; jinak by bylo třeba sáhnout na mzdy, což by se jistě režimu (vzhledem k politické nespokojenosti obyvatel, která je trvalá) nechtělo. Ovšem racionalizace znamená třeba správné využití strojů. Ekonomové si však stále stěžují, že na určitý konstatní rozsah výroby je nutno stále víc strojů a výrobních zařízení. I při množení se modernizací nejsou stroje řádně využívány, hlavně ne ve vícesměnných provozech. Ani modernizace však není stoprocentní: váhavé plánování způsobuje, že mnohé nové výrobní prostředky nejsou dostatečně

progresivní, nevykazují potřebný předstih před stroji dosud používanými, nezvyšují dostatečně produktivitu práce. Při výstavbě se příliš mnoho vydává na stavební práce, včetně nevýrobních budov (administrativa), na dopravu a jiné služby. Rozbor z posledních let ukazuje, že podíl výrobních prostředků na základních prostředcích — v rozporu s potřebami — nestoupá. Takže se hovoří o stoupající úrovni výrobní i životní, ale najednou Rudé právo přiznává, co všechno musí občan zaplatit na nepřímých výdajích, které postihnou každého. Na 1 kilo hovězího masa se přispívá ze státního rozpočtu 7,32 Kčs, na kilo kuřecího masa 6,11 Kčs; celkově zaplatí stát na cenových intervencích za rok 3,7 miliardy Kčs. Náhrada ztrát bytového hospodářství činí další 2,7 miliardy. To vše dohromady se nazývá — plánované hospodářství.

Oslava milénia pražského biskupství

Krajanská skupina od Panny Marie Karmelské v Astorii oslavila tisícileté založení pražského biskupství v neděli, 11. listopadu slavnostní biskupskou mší, kterou celebroidal houstonský biskup Dr. Jan L. Mořkovský. Slavnostní Homilii pronesl Mons. Dr. J. Škarvada z Říma, delegát Svatého Stolece pro českou duchovní službu v cizině. Asistovali slovenští preláti z New Yorku.

Založení pražského biskupství je jednou z nejvýznamnějších událostí národních dějin. Sestra knížete Boleslava, Mlada, se odebrala před tisíci léty do Říma, kde ji papež vysvětil na abatyši se změněným jménem Marie a dal jí řeholi Sv. Benedikta a opatskou berlu. Potom nová abatyše jela se svým průvodem do vlasti, kde předala svému bratru, knížeti Boleslavovi list od papeže, v kterém Jan, "služebník služebníků Božích" sdělil Boleslavovi "ctiteli katolické víry", že "z platnosti apoštolské moci a z moci Sv. Petra, knížete apoštolů, jehož jsme, jakkoli nehodní, přece náměstky, svolujeme a schvalujeme a stanovíme, aby při kostele Sv. Víta a Sv. Václava, mučedníků, povstal biskupský stolec".

Nelze pro nedostatek místa zhodnotit plně význam založení pražského biskupství, nelze však přejít skutečnost, jak stav pražského biskupství byl barometrem situace národa, jak správně uvádí článek "Tisíc let pražského biskupství" v časopise Studie, Řím 1973. "Za braniborské okupace biskup Tobiaš nemůže vykonávat svůj úřad, za Václava IV. se musí Jan z Jenštejna obohatit do vyhnanství; v době rozkladu husitské revoluce je pražský stolec stopadesát let neobsazen. Habsburgové naň dosazují často cizince . . . a potřeba pokračovat až do přítomnosti, ta je dostatečně známa".

Mše samotná dlouho zůstane v paměti všech účastníků. Kostel zaplněn do posledního místečka, přítomnost významných hostů, biřmování mladých děvčat a chlapců, — jsem přesvědčen, že vzpomínky přítomných na jejich vlastní biřmování zalétly do mnoha českých či slovenských kostelů v naší vlasti.

Po mši se konalo martinské posvícení v divadle naproti kostelu. Za vyhrávání krajanské hudby, zpěvu národních písní, (zpívání se účastnil i sám pan biskup), bylo to odpoledne, které jsme v krajanské činnosti dlouho, velmi dlouho nezažili. Nedají se vypočítat jména tolika dobrovolníků, kteří podávali obědy a starali se o odpolední bufet. Takřka neuvěřitelné, jak krajanská skupina od Panny Marie Karmelské pod vedením pátera Vyoralu dovedla kolem sebe soustředit tolik nezištných Čechů a Slováků, kteří dokáží připravit takové odpoledne jako bylo martinské posvícení. Po přečtení pozdravných telegramů guv. Rockefellera a nového starosty NYC Beame, paní Krátká přednesla báseň p. Tománka věnovanou biskupovi Mořkovskému. Pak následovalo vystoupení Klubu mládeže při české škole. Velmi pěkné taneční předvedení mladých mužů a děvčat v národních krojích, kteří jistě ztrávili řadu hodin nacvičováním, bylo odměněno zaslouženým velkým potleskem všech přítomných.

Mám-li jedinou výhradu, pak jen povzdech, že sál nebyl dvakrát větší, aby mohl pojímat všechny účastníky.

E. R.

Pomalé telefony

Zahraniční návštěvníci Prahy jsou — kromě jiného — často udiveni nízkou kvalitou telefonního spojení. Dálkové rozhovory mezistátní jsou často lépe slyšitelné než místní hovor v Praze. Správa spojů už delší dobu tyto potíže zdůvodňuje zastaralou kabelovou sítí, kterou nestačí dost rychle obnovovat. V Praze je dnes např. 430.000 telefonních stanic. Na připojení čeká 80.000 zájemců, (v celé republice čeká 300.000 žadatelů). Zlepšení kvality a vyřízení nových žádostí je podle ministra spojů Chalupy vázáno na výstavbu nových telefonních ústředí a sítí. Při rekonstrukci pražské sítě má být v této pětiletce položeno 860 kilometrů nových kabelů a zahájena výstavba deseti velkých automatických ústředí s kapacitou 140.000 účastníků. V příští pětiletce se má přejít na tzv. plošnou automatizaci, která teprve umožní, aby každý telefonní účastník mohl ze svého aparátu volat kohokoli v republice a v jiných státech. Konečný termín se tu uvádí téměř v ne-dohlednu — rok 1990. Prozatím existuje automatické spojení jen pro některé účastníky a některá větší města. Do zahraničí je automaticky možno vytáčet čísla v Moskvě, ve východním Berlíně — ve Varšavě, v Sofii a teď nově i v Bukurešti. Pro příští rok se připravuje automatické spojení s Bělehradem a pro r. 1975 s Budapeští. Oboustranný poloautomatický styk existuje na linkách Ostrava-Katovice, Praha-Lipsko, Bratislava-Videň.

Setkání fotbalistů

V restauraci Praha, v sobotu, 24. listopadu, v sedm hodin večer, koná se setkání fotbalistů. Přirozeně se čeká, že přijdou v doprovodu manželky. Bude pestrý jídelníček a určitě dobrá nálada. Znáte-li nějakého fotbalistu "ze starých časů", neváhejte a přiveďte ho. Přineste sebou také fotografie ke vzpomínání. Na hojnou účast se těší

Frank A. Holeček

ŽIVOT JDE DÁL . . .

Hlavní zprávy z Ameriky se týkají energetické krize, inflace, aféry Watergate, v zahraniční politice rozmišky se západoevropskými spojenci, úsilí o mír na Středním Východě. Ale na jiné úrovni jde život dále, jak vždycky chodíval.

Na střední škole v městečku Willits v severní Kalifornii se v hodinách angličtiny dostali studenti k fázi zvané "tvůrčí psaní" a se svolením profesora si dali za úkol vyličit, jaké by to bylo, kdyby si chtěli postavit novou archu Noemovu vybavenou mimo jiné párem zvířat různých druhů. Výsledkem je 21-stránková kompozice nazvaná: "V okrese Mendocino si archu tak snadno nepostavíte." Několik z obtíží, na které studenti narazili: Místní banka jim odmítla půjčit půl milionu dolarů na stavbu archy a zakoupení zvířat s odůvodněním, že žádných zvířat toho kterého druhu není v plánu tolik, aby z projektu vznikla ekonomická jednotka. Poštovní úřad studenty informoval, že je proti zákonu posílat poštou kterákoliv zvířata kro-

mě kuřátek. A všichni špecditéři v okolí odmítli převážet slony — včetně firmy — která má reklamu "My přestěhujeme všechno na světě." V městě Sandwich ve státě Massachusetts byla založena organizace zvaná Kruh přátel kolotočů, která má na dvě stě členů včetně Fredericka Frieda, autora knihy "Obrazková historie kolotoče." Cílem organizace je zabránit, aby kolotoče vymizely z Ameriky. Zbývá jich údajně už jen méně než jedno sto, protože manažéři dětských rájů a lunaparků v celé zemi zjišťují, že všelijaké moderní vymoženosti z umělých hmot a hliníku jsou přitažlivější a jejich udržování stojí méně peněz. Staré kolotoče se postupně demontují, některé jejich součástky, hlavně ozdoby, prodávají obchodům se starožitnostmi — dřevěné koně často skončí s uříznutou hlavou — jako barové stoličky. "To je hrozná škoda," říká spisovatel Fried. "Kolotoč je umělecká forma. Je to vlastně velký mobil. Měl by se ochraňovat."

Nejnóblejší residenční čtvrť slavného Hollywoodu se jme-

nuje Beverly Hills a tam si právě dva zubní lékaři, doktor Gerard Frankel a doktor Richard Winograde, otevřeli novou ordinaci — a mají už takový úspěch u místního obyvatelstva, že ordinaci rozšiřují a přijímají třetího zubaře do party. Příčinou úspěchu je zařízení ordinaci, které stálo 50.000 dolarů — třicetkrát tolik než standardní. Nejsou tu žádné čekárny s pachem antiseptik, ordinace nemají vzhled a atmosféru benzinových pump. Zubařské přístroje jsou skryty ve starožitných kusech nábytku. Stěny jsou obloženy dřevem, na stropě staré trámy. Ze skrytých tlampačů se line příjemná hudba. Při vstupu vám nabídnou buďto sherry nebo cognac. Smyslem všeho je, aby se pacient cítil dobře, aby nebyl zneklidněn nebo dokonce měl strach — což všechno činí zubařské zákroky obtížnější pro pacienta i pro doktora. Kdyby se však někdo přesto bolesti bál, může využít nabídky na lístku decentně zarámovaném na stolku recepčnístky: "Uspání na požádání."

Hanuš Hejný, New York

NAFTOVÝ DIKTÁT

Americký ministr zahraničí Henry Kissinger přibyl ve středu z Číny do Japonska. Kissinger byl při přistání v Tokiu očividně unaven — měl za sebou jen tři hodiny spánku — a odebral se z letiště hned do hotelu, aby si odpočinul, než začne vyjednávat s japonskými vládními činiteli. O čem hlavně? Na to se reportéři zeptali japonského ministra zahraničí Masa-jošiho Ohiru, který byl na letišti Kissingera přivítat. "O Středním východě," odpověděl. "Má Japonsko starosti s naftou?" zněla další otázka reportéra. "Dnem i nocí," odpověděl ministr Ohira. A nemusel svou odpověď rozvádět, protože každý z přítomných reportérů věděl, že Japonsko musí dovážet prakticky všechnu naftu a naftové výrobky, jež potřebuje, a z 85 procent je dováží ze Středního východu. Arabové považují Japonsko za stát přátelský vůči Izraeli a i jemu omezují dodávky nafty. Rozvoj japonského hospodářství, dosud systematický a relativně bezpříkladný, je tedy vážně ohrožen. Podobně rozvoj hospodářství většiny západoevropských spojenců Ameriky. Není pochyby, že problém nafty bude od nynějška prominentně figurovat v americké zahraniční politice. Mnozí pozorovatelé jsou přesvědčeni, že země — kterým hrozí nedostatek nafty a nebo které s ním už zápasí — a to jsou s několika výjimkami prakticky všechny průmyslově vyvinuté ze-

mě na Západě — by problém rozřešily nejúčinněji, kdyby k jeho řešení přistoupily jednotně. Ale pravda je, že jednota západu nebyla už dlouho tak oslabena, jako je právě nyní a právě v důsledku arabské naftové politiky, jak každá západní vláda více nebo méně důrazně klade zájmy vlastní země před zájmy ostatních.

Před destruktivní soutěží o naftu varovali mluvčí na 60. mezinárodní konferenci o zahraničním obchodu, která se konala v New Yorku. Doporučovali společné úsilí ve výzkumu a rozvoji alternativních zdrojů energie. V referátech z konference jsme nenašli žádný konkrétní návrh, který bychom chtěli citovat, ale za zmínku snad stojí poznámka předsedy jednoho z největších průmyslových podniků na světě — japonské korporace Sony. "Když jsem poprvé přijel do Ameriky," řekl pan Akio Morita, "byl jsem udiven tím, jak Američané zahazují celé balíky novin po té, co do nich ráno jen zběžně nahlédnou. Viděl jsem přivázy automobilů, každý z nich příliš velký pro jednoho pasážera. V létě museli lidé chodit v saku, protože v místnostech byl všude vzduch přehřátý, v zimě si museli sako odkládat, protože všude bylo přetopeno." Tolik Akio Morita. Nevíme, proč mluvil v minulém čase. Věci se tak mají v Americe dosud a energetická krize teprve za-

číná vést ke změně dlouholetých návyků.

Guvernér jednoho státu nařídil státním zaměstnancům, aby po práci při odchodu z kanceláří zhasínali světla — což dosud dělaly až v noci uklízečky po úklidu; psalo se o tom ve všech novinách. Tisk také s obdivem zaznamenal podnikavost farmáře Dicka Shuttlewortha z městečka Muncie ve státě Nebraska, který si vyrobil zařízení na výrobu methanu z kravského hnoje a používá tohoto plynu k osvětlení své farmy, chlazení ledničky a dokonce i pohonu svého nákladního auta. Firma Coca Cola nařídila zhasnout neonové reklamy nápoje, který vyrábí. Firma Sears Roebuck nařídila snížit teplotu v obchodních domech, které má v padesáti amerických městech, na 20 stupňů celsia, a neinstalovat žádné zvláštní vánoční osvětlení. V celé řadě států už byla snížena maximální rychlost na dálnicích na 80 kilometrů za hodinu, čímž se poněkud sníží spotřeba benzínu, ačkoliv to naruší jízdní řády dálkových autobusů. Bývalý předseda federální hospodářské rady Arthur Okun řekl, že benzín pro auto by se měl bezodkladně začít prodávat na přidělové lístky, aby zbylo více pohonných látek pro průmysl. Ministr financí George Schultz naopak tvrdí, že k prodeji benzínu na přidělové lístky by se mělo přikročit až v nejzazším případě, že jeho spotřeba by se mnohem účin-

Krajanský oznamovatel

UNIE JIRKŮ

8046 Zürich, Im Isengrind 12 — tel. 01-57 13 03
dodává — jako největší zásilková prodejna v Zürichu —
knihy CCC BOOKS, München
INDEX, Köln
KONFRONTATION, Zürich
68 PUBLISHERS, Toronto

gramofonové desky ARTES, Zürich
KONFRONTATION, Zürich

Vyžádejte si urychleně první ucelené seznamy české literatury v exilu, jakož i ediční plány 1973-1974! • Dodávky nejen ve Švýcarsku, ale i do zemí celé Evropy.

Od soboty 24. listopadu zahájila provoz

Galerie Krause

v Pfäffikonu-ZH, Linenstrasse 1

VELKOU VÁNOČNÍ VÝSTAVOU

čs. umělců, žijících s námi v exilu

Obrazy, reliéfy, gobelíny, grafiku, reprodukcce, sklo, keramiku, též knihy všech exilových nakladatelství má pro Vás připraveny

Galerie Krause

Pfäffikon-ZH Lindenstrasse 1, tel. 01-97 60 45.

Otevřeno vždy středa až pátek 16 — 21 hod., sobota a neděle 10 — 16 hod.

V INDEXU

právě vyšla nová kniha Arnošta LUSTIGA:

"ULICE ZTRACENÝCH"

Knihu, stejně jako všechny ostatní publikace Indexu, je možno objednat na adrese

INDEX, 5 Köln 41, Postfach 410511, West-Germany

HOTEL KURHAUS —

Recondition — Center

CH 7299 Seewis (GR) přijme českého lékaře nebo lékařku za výhodných platových a pracovních podmínek. Pro zájemce žijící mimo Švýcarsko obstaráme pracovní povolení.

Pisemné nabídky na adresu: Hotel — Kurhaus Seewis
Ch 7299 — Dir. Frant. Vojáček, tel. 081-52 12 51.

Máte zájem o nové knihy vydané v ČSSR?

(též Klub čtenářů, Máj a další edice)

Pište si o nabídkové listy na adresu:

INTERCLUB, 6 Frankfurt/M, 61, Birsteiner Str. 27. West-Germany.

Víte, že

REZNICTVÍ A UZENÁRSTVÍ JOSEF ČURDA,

MARGARTENSTR. 11

. . . je jen 206 m od nádraží Selnau . . . vyrábí na 20 druhů českých a slovenských specialit . . . rozesílá maso a uzeniny po celém Švýcarsku (maso za velkou výhodnou cenu) . . . při objednávce nad S. Fr. 50.— neúčtuje poštovné.

Nevíte?

Tak přijďte nebo volejte 01/23 52 65

PSACÍ A POČITACÍ STROJE

pro krajany se slevou — jakož i veškeré opravy zařídí

ANTONÍN ZETEK, Illnauerstr. 24, 8307 Effretikon,

tel. 052-32 53 08

SERVIS

vašeho vozu zajistí rychle a spolehlivě W. Pisoft., společník fy:

AUTO WEISS, Altstetterstrasse 228, 8048 Zürich,

tel. 01-62 14 55.

něji snížila tím, kdyby se zdrazil zvýšenými daněmi. Dnes ještě není vládním činitelům jasno, čeho všeho bude třeba, aby se energetická krize překlenula, a vlastně ani není jasno, jak velká to krize bude. Nkteří odborníci se domnívají, že se to projeví až v polovině příštího roku.

H. H., N. Y.

PODPORUJTE

ČESKOU

NARODNÍ

ŠKOLU

Sovětské prodejny

V pražském Domě sovětské kultury v Havelské ulici bylo otevřeno nové oddělení potravin reprezentativní prodejny sovětského zboží Čajka. K nejžádanějším artiklům prý patří kaviár, rybí konzervy, koření a cukrovinky. — V Praze byla také znovuo-
tevřena prodejna sovětských knih, zrušená koncem 60. let. Prodejna bude ročně dovážet na 25.000 titulů, z čehož jsou více než tři čtvrtiny vědecké technické knihy.

Existuje dlouhá řada komunismů

V manifestu "Uměleckého svazu Devětsil", starém padesát let, čteme: "Nová, nová je hvězda komunismu. Jeho pospolitá práce buduje nový sloh a mimo ni není moderností." Po padesáti letech je mnoho komunismů: Stalinův, Maův, Titův, Brežněvův, a dalších, které se s uměleckou moderností většinou snáší jako oheň s vodou. Z legendy "Devětsilu" zbyla vzpomínka na mrtvou iluzi. Také většina autorů manifestu je mrtvá. Někteří, jako Karel Teige, zemřeli na "novou hvězdu komunismu". V Sovětském svazu zaplatily snahu spojovat komunismus s uměleckou moderností svým životem desítky spisovatelů. V říjnovém čísle slovenského literárního měsíčníku

"Romboid" čteme nový umělecký komunistický manifest, který začíná neméně nadneseně: "Budujeme novou společnost. Plameny Říj. na už půl století svítí na cestu světa k socialismu..." Tentokrát ne už modernost, nýbrž prý světovost literatury je totožná s komunismem. "Socialistická ideologie vede literaturu k světovosti", tvrdí se v nadpisu tohoto manifestu. A tentokrát ho už nepodepsala nová umělecká mládež, nesená nadějemi — přísliby a nadšením, nýbrž postarší profesionální funkcionář a agitátor, který ve volném čase píše verše, Ivan Skála.

Je pošetilé vyvracet věroučné manifesty. Hodí se na ně známá průpověďka z Jihomo-

ravského kraje: "Na Veveří devět věží, kdo nevěří, at' tam běží. "Nebudeme vyvra. cet Skálovu skálopevnou víru, ale podíváme se na jediný odstavec, v němž se Skálův nový komunistický manifest nezabývá články víry, nýbrž fakty. Tvrdí se tam, že prý vydávání knih je na západě nástrojem ideologické diverze proti socialistickým zemím. "Máme dost široký přehled o tom," píše Ivan Skála, "které knihy a kteří autoři se vydávali v letech 1968 a 1969 i v následujících letech v nejrušnějších buržoasních a antikomunistických nakladatelstvích v Německé spolkové republice, ve Francii, ve Spojených státech, v Itálii, ve Švýcarsku, v Rakousku, ve Švédsku i v

dalších zemích... Není jen věci politické kalkulace, ale často i věci úplného nedostatku míry a vkusu, že často podprůměrnou literární konfekci, kterou by na západě za jiných okolností nikdy nevypadali, politizující literární publicistika vyhláší div ne za vrchol novodobé literatury."

Takto dokumentuje Ivan Skála v časopise "Romboid" svůj článek víry, že není literární světovosti mimo komunismus. Podívali jsme se tedy na bibliografii překladů z češtiny a slovenčiny do němčiny, abychom si zjistili, jak se vlastně prováděla v šedesátých letech nakladatelská a překladatelská diverze proti socialismu. Nacházíme tam mimo jiné překlady knih těchto autorů: Adolf Branald, Eduard Fiker, Ladislav Fuchs, Josef Nesvad-

ba, Vladimír Páral, Václav Řezáč, Josef Sekera, Vladislav Vančura, Richard Weiner, Ladislav Klíma, František Halas, Vítězslav Nezval a Jiří Wolker. Je zapotřebí víry vpravdě skálopevné, že se s detektivkami Eduarda Fikera v němčině dá dělat ideologická diverze proti socialismu. Překládal se ovšem i Pavel Kohout a Milan Kundera, a ani sám Antonín Novotný to nemohl západoněmeckým nakladatelům a překladatelům zakázat. Proč také? Vždyť už několik let před tím, než se dávaly v západním Německu, slavily Kohoutovy a Kunderovy hry úspěchy v Moskvě, ve východním Berlíně, v Budapešti, v Bukurešti. Vždyť přece "není literární světovosti mimo socialismus", jak praví první článek víry z manifestu Ivana Skály v časopise "Romboid".

Jaroslav Dresler

Večery pod lampou s českou knihou

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá. Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih, vydaných doposud našim nakladatelstvím:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání víry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nejpopulárnějším mistrem pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČÍTADLO —

Petr Den. Sbírka esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu "demokracie", aby revoluce davů a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prosté moci a smrti, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLÁDĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spoluřídil osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozebráno).

VE VLÁDĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování pamětí člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahující množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útek z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě presidenta Beneše.

ANTONÍN ŠVEHLA —

textová a fotografická monografie, vydaná ke stoletému výročí narozenin tohoto politika, který spoluzakládal, budoval a řídil mladý československý stát. Neopratratelná publikace zejména pro mladé emigranty, kteří o Antonínu Švehlovi doma buď neslyšeli vůbec, anebo jenom nepravdy.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, ŽIJÍCÍCH MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚKTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

ÚHLEM NA OBLOHU —

Miroslav Rašín. Sbírka cestopisných črt, zejména z Jižní Ameriky, politických i intimních úvah již zemřelého autora, je moderním protestem proti odlidštění a zmechanizování světa.

BEZNADĚJE A NADĚJE —

Karel Valehrach. Kraján, písmák líčí svůj těžký, avšak zkušenostmi bohatý život, v němž křížem — krádem procestoval všech pět světadílů, s očima otevřenými a se srdcem, které rozumí lidské bídě.

OD A DO Z —

veselé abecední fantazírování-slovy a kresbami — populárního komika Járy Kouta.

VERŠE ZE ZÁSUVKY A VERŠE ZAPOMENUTÉ —

Josef Martínek. Česko-americký novinář a básník tu ve čtyřech částech podává silné básnické obrazy několika svých životních údobí.

HOLOUBEK, KTERÝ SE NA VŠECHNO PTAL —

Josef Martínek. Půvabná dětská knížka veršů s lahodnou češtinou a podivuhodnou fantazií.

SONGS OF THE DESERT —

Josef Martínek. Sbírka anglických básní, které byly otištěny ve více než 40-ti amerických a kanadských časopisech. Autora zde inspirovala zejména velká americká poušť na jihozápadě USA.

LEDY SE HNULY —

V. N. Duben. Kniha nutná pro každého, kdo chce vědět, kdy a jak začaly drobné sopečné výbuchy, které pak, po několika letech, vedly k Pražskému jaru.

THIS AND THAT —

E. J. Popera. Kdo zná české verše tohoto básníka, jistě sáhne se zvědavostí po jeho první sbírce básní anglických.

OBJEDNÁVÁM:

Demokratický manifest —	
Ferdinand Peroutka	\$4.00
Počítadlo — Petr Den	2.50
Ve vládě protektorátu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Z vlády doma — do vlády v exilu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Ledy se hnuly — V. N. Duben	3.00
Antonín Švehla	3.00

Úhlem na oblohu — Miroslav Rašín	2.50
Beznaděje a naděje — Karel Valehrach	2.50
Od A do Z — Jára Kohout	1.50
Verše ze zásuvky a verše zapomenuté —	
Josef Martínek	2.00
Holoubek, který se na všechno ptal —	
Josef Martínek	1.00
Songs of the Desert — Josef Martínek	3.00
This and that — E. J. Popera	2.00
Půlnoční pacient — Egon Hostovský	3.00

KFAR MASARYK SE ČINÍ

Ke konci dvacátých let založila skupina Židů z Československa v Palestíně, dnešním Izraeli osadu, kterou nazvala jménem prvního československého presidenta. Podle zpráv z Tel Avivu teď jedna továrna v Kfar Masaryk začíná vyrábět barevné televizory na export. První zásilka — pět tisíc přístrojů — je určena pro Finsko. Celkově závod vyrobí za letošní rok televizorů za jeden milion liber šterlingů.

Gymnasiální studenti

Na gymnasiích v českých zemích studovalo ve školním roce 1972/3 skoro 72.000 žáků, t. j. kolem 11% absolventů základních 9-letých škol. Z tohoto počtu je 64% dívek — a toto procento má stále vzestupnou tendenci. Z chlapců-absolventů gymnasia vstupuje na vysoké školy skoro 90%, z dívek jen 40%. Přípravovaná reforma středního školství má zlepšit gymnasiální přípravu po ty, kteří odtud přecházejí rovnou do praktických povolání.

Sedmdesátiny

J. B. Čapka

Profesor Karlovy university J. B. Čapek se dožil 70. let. Do r. 1972, kdy na této universitě působil, se zabýval studiem české literatury od jejich počátků až po autory 20. století. Řadu studií vydal i knižně. Za dlouhá léta pedagogického působení vychovával celou řadu významných literárních vědců.

Cenná bílá hlína

Bílá hora nedaleko slovenských Michalovců je nalezištěm cenné bílé hlíny — halozitu. Používá se ke zvyšování pevnosti vypalovaných dlaždic, izolátorů a nově i v elektronické keramice. Keramické závody v Michalovcích těží letos 4000 tun halozitu, který se také vyváží.